

Prvi signalni kurs Mornarice NOVJ

Nakon kapitulacije Italije Mornarica NOVJ počela je ubrzano da se razvija. Došlo je do naglog priliva novih boraca u njene redove, kao i u druge jedinice NOV. Razorunanjem talijanskih divizija dobivene su velike količine oružja, municije i razne ratne tehnike. Oslobođena je skoro čitava naša obala. Dobivenim oružjem naoružavale su se naše nove jedinice i mnogi brodovi, zaposjednute su obalne baterije napuštene od neprijatelja, počela su za potrebe Mornarice raditi i manja brodogradilišta. Naša mlada Mornarica dobila je novi polet. Naredbom Vrhovnog štaba NOVJ od 18. 10. 1943. godine formiran je Štab Mornarice. Pred novoformirani štab postavljeni su veliki zadaci koje je trebalo rješavati u uslovima teških borbi s njemačkim trupama koje su nadirale iz unutrašnjosti prema našoj obali nailazeći na herojski otpor mladih, tek formiranih jedinica bez većeg ratnog iskustva.

Među mnogobrojnim problemima koje je trebalo hitno rješavati bio je i problem nedostatka potrebnih stručnih kadrova za pojedine službe naše Mornarice. Potrebe kadrova bile su velike, a bilo je ratno stanje kada nisu mogle da rade potrebne škole. Naši borci su vještinu u rukovanju oružjem i tehnikom i vještinu rukovođenja jedinicama sticali u surovim borbi s neprijateljem. Kapitulacijom Italije oslobođena je skoro čitava naša obala koju je njemački okupator nastojao zauzeti, ali mu je to tek djelomično uspjelo, a da na otoke Lastovo i Vis nikad nije ni stupila njemačka čizma osim na nogama zarobljenika. Time su se pojavile mogućnosti da se na oslobođenoj teritoriji organiziraju razni potrebni kursevi na kojima će naši borci steći osnovna znanja iz ratnih vještina i poznavanja tehnike i naoružanja. Pošto su potrebe kadrova za mladu Mornaricu NOVJ bile velike, Štab Mornarice NOVJ je, pored rješavanja niza važnih operativnih pitanja, počeo da rješava i to pitanje u ondašnjim skromnim mogućnostima i ratnim uslovima. Jedno od najvažnijih operativnih pitanja bila je organizacija službe veze i osmatranja duž naše obale i otoka. To pitanje je trebalo najhitnije riješiti. Na obali i otocima su postojale osmatračke stanice bivše mornarice koje su nešto dopunili Talijani. Kapitulacijom Italije te stanice su preuzeli borci NOVJ, ali zbog nedostatka kadrova i opreme sistem službe veze i osmatranja nije bio uspostavljen. To je bio veliki nedostatak i Štab Mornarice NOVJ je to odmah uočio. Bez dobre veze i osmatranja nije se mogla dobro pratiti ratna situacija ni na jednom sektoru naše obale, niti su se mogle javljati sve promjene koje bi nastupile. Osim toga vrlo važna je bila i dobra veza između Štaba Mornarice i potčinjenih mu štabova i jedinica. Zato je Štab Mornarice NOVJ 31. oktobra 1943. godine izdao Naredbu pod brojem 56 koju je uputio potčinjenim pomorsko-obalskim sektorima. Naredba glasi:

Štab mornarice NOVJ
Broj 56
31. oktobra 1943. god.
Položaj

N A R E D B A

Štaba Mornarice Narodnooslobodilačke vojske
Jugoslavije
od 31. oktobra 1943. godine.

Uspostava signalne veze:

U cilju što brže uspostave službe osmatranja i veze u našem obalskom području

N A R E Đ U J E M O

1) Da komandant sektora, u svom delokrugu, prikupe sve ljudstvo signalne grane bivše jugoslovenske mornarice u sporazumu sa komandom područja.

2) Da uspostavi signalni kurs u najpotrebnijem obimu određujući u kurs lica podesna za službu osmatranja i veze koja se nalaze na njegovom sektoru, a u sporazumu sa komandom područja.

3) Da uspostavi osmatračke stanice na položajima bivših jugoslovenskih signalnih stanica dopunjujući ovu mrežu prema stvarnoj potrebi.

Aktiviranje osmatračkih stanica izvršiti čim je potrebno ljudstvo spremno po redu hitnosti prema ukazanoj potrebi, vodeći računa o tome da se u prvom redu povežu osmatračke stanice na položajima (ostrvima) koji nemaju žičnu ili bežičnu vezu.

4) Osmatračke stanice opremiti najpotrebnijim optičkim sredstvima za vezu (barjačićima, mahalom, signalnim reflektorima, durbinom) koristeći postojeće materijalne mogućnosti.

Preduzeti su koraci da se pribave optička, žična i bežična sredstva za vezu koja će se sektoru dodeliti čim stignu.

5) Uspostava službi osmatranja i veza ima prvostepeni značaj, te prema tome preduzeti sve mere u tom pogledu najhitnije i najenergičnije.

6) Primitak ovog naređenja potvrditi i istovremeno izvestiti o stanju službe osmatranja i veze u sektoru.

7) O uspostavi osmatračkih stanica obavestiti što pre ovaj štab.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

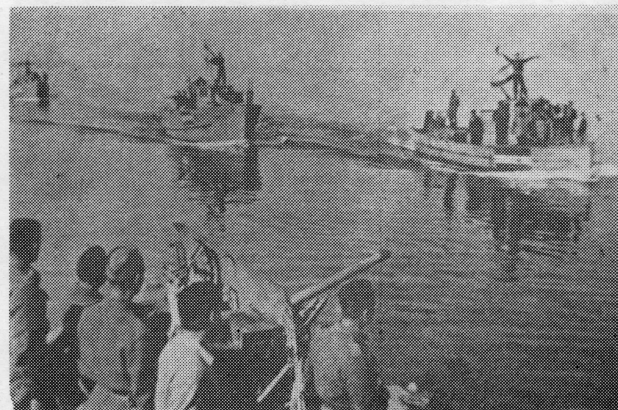
Politkom (M. P.) Komandant
ČERNI

Koliko je bilo važno pitanje uspostave sistema veze i osmatračkih stanica vidi se i iz izvještaja Štaba Mornarice NOVJ broj 71/43 od 10. XI 1943. godine Štabu VIII korpusa NOVJ pod čijom je komandom bila Mornarica. Tako pod tačkom 5 u izvještaju stoji:

»5) Kako je najbolnije pitanje mornarice uspostava veze unutar pojedinih sektora, između ostrva, to se u prvom redu pristupilo prikupljanju mornara signalne grane, odnosno izobrazbi odgovarajućeg broja drugova

Slušaoci signalnog kursa na Visu 1944. godine vježbaju se u signalizaciji barjačićima

Flotila II pomorsko-obalnog sektora — signalisti održavaju vezu

za signalnu službu da bi se što pre mogla aktivirati signalna služba na osmatračkim stanicama. Naređena je uspostava signalnih kurseva po svim sektorima, kao i uspostava signalne službe po osmatračkim stanicama. Izdato je »Uputstvo za službu osmatranja i vezu« da bi se svuda jednoobrazno postupilo.«

Iz citirane naredbe i izvještaja vidimo koliku je važnost Štab Mornarice NOVJ pridavao službi veze i osmatranja. Naređeno je da se prikupi ljudstvo signalne grane (mornari i podoficiri koji su služili bivšu mornaricu i bili u njoj signalisti), da se uspostave signalni kursevi, da se aktiviraju osmatračke stanice i da taj zadatak ima prvostepeni značaj. Osim toga izdato je »Uputstvo za službu osmatranja i vezu« što predstavlja jedan od jedinstvenih primjera pisanja uputstva za službu u uslovima u kakvim se borila naša Mornarica.

Po primitku naredbe štabovi pomorsko-obalskih sektora pristupili su izvršenju. Iako su uslovi za primjenu i izvršenje naredbe bili dosta teški, odmah se pristupilo prikupljanju nastavnika i sredstava za rad kurseva. Trebalo je i odrediti omladinke kursiste koji će uspješno savladati za kratko vrijeme potrebno znanje iz signalizacije. Sve poteškoće su uspješno prebrođene i pri Štabu V pomorskog obalskog sektora organiziran je prvi ratni kurs za svjetlosnu i predmetnu signalizaciju. Kurs je organiziran u Veloj Luci na otoku Kor-

čuli, a započeo je s radom početkom novembra 1943. godine. Na kurs je primljeno 15 omladinaca, uglavnom iz Vele Luke. Kurs je trajao oko mjesec i po dana. Svi omladinci kursisti su savladali signalizaciju i uspješno završili kurs. Po završetku kursa oni su raspoređeni na osmatračke stanice i naoružane brodove.

Tako je u ratnim uslovima uspješno organiziran Prvi signalni kurs. Kasnije su na Visu radili mnogi kursevi koji su pripremali kadrove za našu mladu Mornaricu, ali kurs koji je organizovan 1943. godine u Veloj Luci je preteča organizovanog školovanja koje je već tada započelo u našoj Mornarici.

Danas, kada naši mornari i pitomci imaju sve uslove za školovanje u raznim specijalističkim strukama koje su potrebne suvremenoj mornarici ne možemo da se ne sjetimo slavnih dana narodnooslobodilačke borbe kada su se naši borci i borili i učili ratnim vještinama, često dajući i svoje živote. Već 1943. godine počelo je organizirano školovanje prvih kadrova mlade Mornarice NOVJ. To je bio Prvi signalni kurs čiji su borci-signalisti udarili temelje našem vojno-pomorskom školstvu.

Literatura:

Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslavenskih naroda, Tom VIII, knjiga 1.